

ZDRUŽENÉ POMENOVANIA

Všetky javy okolo nás (osoby, zvieratá, veci, deje,..) pomenujeme:

- jednoslovnými pomenovaniami (pes, mačka, otec, stôl, pero, láska, plávanie,..)
- viacslovnými pomenovaniami
 - o pomenovania zložené z dvoch alebo viacerých slov, ktoré pomenujú jednu konkrétnu vec – ustálené pomenovania
 - o POZOR – nie všetky dvoj a viac slovné spojenia sú automaticky viacslovným pomenovaním; musia pomenovať jednu konkrétnu, neopakovateľnú vec

Zo slovných spojení vyber len tie, ktoré sú ustálené (pomenujú jednu konkrétnu vec):

múdry žiak	platobná karta	základná škola
cestovný poriadok	mobilný telefón	kvety lipy
ortopedická ambulancia	zatvorený obchod	cestovná kancelária
krásna záhradka	včela medonosná	stratený psík

Viacslovné ustálené pomenovania môžu skutočnosť pomenovať priamo aj nepriamo.

Viacslovné ustálené pomenovania, ktoré pomenujú skutočnosť priamo , nazývame zdužené pomenovania .	Viacslovné ustálené pomenovania, ktoré pomenujú skutočnosť nepriamo , nazývame frazeologické jednotky .
nemajú obrazný význam	majú obrazný význam
nemôžeme ich rozdeliť	nemôžeme ich rozdeliť

mestská hromadná doprava, ruža skalná, mať tuhý korienok, vznáša sa v oblakoch, Slovenská republika, svrbí ho dlaň, Všeobecná zdravotná poisťovňa, občiansky preukaz, jar klope na dvere, kúpil mačku vo vreci

Vyber, či ide v príkladoch o združené pomenovanie alebo frazeologickú jednotku:

žiacka knižka	minerálna voda
jazyk ako britva	zdravý ako repa
akoby mu z oka vypadol	elektrický prúd
nákladné auto	leje ako z krhly
Prešovský kraj	triedna kniha
kreditná karta	dostať košom
skočiť si do vlasov	prvá pomoc

1. Ktorý z nasledujúcich príkladov predstavuje združené pomenovanie (nie voľné spojenie ani frazeologizmus)?

- A. biely kvet B. biela krvinka C. mať biele ruky D. biely stôl

2. Ako správne klasifikujeme slovné spojenie „vyjsť s kožou na trh“?

- A. Ako združené pomenovanie, pretože ide o ustálené spojenie slov.
B. Ako voľné spojenie slov, ktoré sa dá použiť v každej situácii doslovne.
C. Ako frazeologizmus, pretože má ustálený, prenesený (obrazný) význam.
D. Ako gramatickú chybu a nespisovné vyjadrenie.

3. V ktorej možnosti sa nachádza typické voľné spojenie slov?

- A. rýchle auto B. rýchla pôžička
C. rýchly ako blesk D. mať rýchle nohy

4. Ktoré tvrdenie najpresnejšie vystihuje podstatu združeného pomenovania?

- A. Jeho význam je vždy kompletne metaforický a zakladá sa na básnickom obraze.
B. Vzniká v reči úplne náhodne a jeho členovia sa nedajú nijako definovať.
C. Ide o chybné spojenie slov, ktoré nahrádza jedno cudzie slovo.
D. Ide o ustálené spojenie dvoch alebo viacerých slov, ktoré plní funkciu jedného pomenovania s vecným (neobrazným) významom.

5. Ktorý rad obsahuje správne priradené príklady v poradí: združené pomenovanie, voľné spojenie, frazeologizmus?

- A. zlatý prsteň — vysoká škola — zlatá žila
B. stavebný pozemok — stavebný ruch — stavať vzdušné zámky
C. vysoká škola — vysoký strom — mať zlaté srdce
D. zelený zákal — zelená lúka — zelená tráva

6. Zo združených pomenovaní vytvor jedno slovo, ktoré používaš v hovorovej reči.

- a) mobilný telefón —
b) kreditná karta —
c) osobný vlak —
d) základná škola —
e) panelový dom —
f) obývacia izba —